

MÄLUMÄNG - VII voor KÜSIMUSED

1.aprill 2013

1. 1957 aastal astub ta 20 aastasena natsionalistlikku *Baath'i* parteisse osaledes poliitilistes atentaatides ja riigipöördekatsetes. 1968 aastal, kui *Baath* riigis võimule tuleb, saab ta riigi julgeolekuminister ja 1979 aastal, riigi senise liidri haigestudes, riigipea. USA presidendi R. Reagani julgeolekunõunik Jeffrey Kemp on öelnud: „ Me teadsime, et ta on kaabakas, aga pidasime teda oma kaabakaks.“ **Kellest jutt?**

2. Mis aasta? (± 1a = 2p; ± 3a = 1p)

- Wilhelm Einthoven leiutab elektrokardiograafi.
- R. A. Zsigmondy leiutab ultramikroskoobi
- O. ja W. Wright lendavad sisepõlemismootoriga lennukil.
- Sureb Paul Gauguin.
- Esimene ooperilindistus maailmas.
- Suurbritannias kehtestatakse autode piirkiiruseks 20 miili tunnis.
- L. Lumiere leiutab värvifotograafias kasutatavad rasterfotoplaadid.
- asutatakse Ford Motor Company.

3.....iks nimetatakse vastavate juhiste järgi paavsti valimiseks peetavat kardinalide nõupidamist. Kaasaegse i tegevus on sätestatud paavst Johannes Paulus II 22. veebruaril 1996 avaldatud apostliku konstitutsiooniga "*Universi Dominici Gregis*". Benedictus XVI uuendas mõningaidi reegleid 11. juunil 2007 ja 22. veebruaril 2013 koostatud *motu proprio*tega. **Kirjutage vastuseks sõna, mis punktiiridel puudub!**

4. Äsjamöödunud rahvusvaheline naistepäev on meie endistes „vennasvaba - riikides“ valdavalt au sees ja mõnes neist lausa riigipüha. Eesti Riigikogu lükkas 2001 aastal opositsiooniparteide ettepaneku, naistepäev riigipühaks kuulutada, nabi häälteenamusega tagasi. Ainulaadse tähelepanuavalduse oma riigi naistele tegi naistepäeval „maagaasikuningriigi“ Türkmenistani valitsus, kes otsustas kõiki riigi naised premeerida rahaliselt. Iga naine sai riigilt 40 manatit. **Kui suur on selle kingituse väärtus eurodes?** Kui sellest abi on, siis Türkmenistanis saab 40 manati eest osta näiteks 150 liitrit bensiini. (± 50% = 2p; ± 75% = 1p)

5. Andrus Ansip on Eesti peaminister olnud 12. aprillist 2005 ehk 8 aastat ja 181 päeva ning on selle näitajaga EL riikide valitsusjuhtide seas 2. kohal. Esikohal on aga mees, kes olnud peaministri ametis üle 18 aasta järjest. Mees (pildil all) on pidanud ka Euroopa Nõukogu presidendi ametit. **Kirjutage mehe nimi (1p) ja riigi nimi (1p), mille valitsust mees juhib!**

6. Wuppertali ripptrammi praeguse pikkusega liin alustas tegevust 1903.aastal. Süsteemi infrastruktuur toetub peaaegu viiesajale piilarile ja väikesele sillale. Wuppertali ripptrammi taristu ehitamisel kasutati umbes 19200 tonni terast. Selle ripptrammi näol on tegemist vanima rippuvate vagunitega elektrilise õhutrammiga maailmas. **Nimetage riik, kus ripptramm (pilt üleval) sõidab?**

7. Selle EL liikmesriigi esimene superauto, 444-hobujõuline *Tushek Renovatio 500* (pildil all vasakul) valmis 2010 aastal. Selle aasta lõpus peaks tarbijani jõudma, *Tushek Forego T 700*. (pilt all paremal). **Nimetage riik, kus rahvuslinnuks suitsupääsuke ja rahvuslilleks aednelk!**

8. Toiduohutuse osakonna loomatervise büroo juhataja Enno Piisang kirjutab, et eelmise aasta(2012) seisuga oli Eestis mesilasperet, mis tähendab, et Eestis elab iga tuhandes Euroopa Liidu mesilaspere. **Mitu mesilasperet elas Eestis 2012 aastal?** ($\pm 30\% = 2p$; $\pm 50\% = 1p$)

VIHJED! a) Eesti mesilaste toodetud mesi ei kata eestlaste vajadust mee järele.

b) EML-i juhatuse liikme Martin Rebase sõnul sööb eestlane keskmiselt 800 – 900 g mett aastas.

9. Leiukoha avastas 1920 aastal geoloog Hendrik Bekker. Maavara hinnalisus seisneb selle, analoogidega võrreldes, üliväikeses rauasisalduses.

Kaevandamisega alustati 1922. aastal, tööstuslikult 1924 Mõrsjamäe

kaevandusest. 1966 aastal rajati esimene karjäär ja 1985 aasta toodang ulatus juba 28 000 tonnini. **Nimetage maavara(1p) ja leiukoht(1p).**

10. Ameerika firma *Deep Space Industries* on käinud välja lubaduse (teinud selleks ka esimesed investeeringud) alustada seal, esimesena inimkonna ajaloos, loodusvarade (peamiselt väärismetallid) kaevandamisega juba 2020 aastal. **Kus?** NB! Vastake võimalikult täpselt.

11. See ampiirstiilis vanalinnaga linn (olnud ka Euroopa kultuuripealinn) on, lisaks muule, tuntud oma maailmas unikaalse metsistunud küülikute populatsiooni tõttu. Parke ,kodu aedu ja kalmistuid rüüstavaid küülikuid oli 2008 aastani lubatud küttida vaid vibu ja nooltega. 2008 aastast on linnavalitsus väljastanud ka erilubasid tulirelvadega küttimiseks. Viimastel aastatel on „küülikuuputus“ kaasa toonud uue, maailmas unikaalse, loodusfenomeni – tänu küülikutele on kümnekonna viimase aasta jooksul linna elama asunud tuhanded kassikakud , kes loodushuviliste suureks rõõmuks öistel linnatänavatel küülikutele jahti peavad. **Mis linn?**

12. Selle kaksiklesthüulikuga instrumendi nimi tuleb prantsuse keelsetest sõnadest *haut* – kõrge ja *bois* – puu. Esimese kontserdi instrumendile kirjutas Domenico Marcheselli 1708. aastal. Eesti tuntumad interpreedid on Kalev Kuljus ja Nils Rõõmussaar. **Nimetage instrument!**

13. Selle olümpiamängudelgi kavas olnud kergejõustikuala maailmarekord kuulub tulemusega 25.86 ameeriklasele Lance Dealile. Teine koht kõigi aegade pingereas, tulemusega 25.17, on ühe eesti mehe käes. **Nimetage spordiala(1p) ja mees(1p), kes seisnud pjedestaalil ka olümpiamängudel.**

14. Küsitava korvpalliklubi õige nimi on ladinakeelne: *Mens sana in corpore sano* – terves kehas terve vaim. Lühendatult *Mens Sana Basket* (logo pildil alla) ja nii kutsuvad klubi kõik kohalikud. Keegi ei räägi nimest, mille all klubi ametlikult ka Euroliigas osaleb, sest see pikk ja lohisev sõna on panga nimi. Pank on klubi peasponsor. BC Mens Sana on võitnud kuus järjestikkust oma riigi meistritiitlit.

Mis nime klubi ametlikult kannab?

NB! (2punkti saamiseks piisab ka õigest linna nimest)

15. Soome suurim, vanim ja kuulsaim kirjastus WSOY (Werner Söderström Osakeyhtiö) läks 2011 aastal Bonnier Grupi omandisse ja seega on Soome „oma“ suurim kirjastus nüüd OTAVA. OTAVA on soome kultuurielus üks märkimisväärseim suunanäitaja. Kirjastusel on seljataga saja-aastased traditsioonid ja majanduslik kogemus. Sõna *otava* tähendab soome keeles üht põhjataeva tähtkuju. Selle tähtkuju heledaim täht on Alioth ja Soomes (ega ka Eestis) ei looju see tähtkuju kunagi. **Nimetage tähtkuju!**

16. Kui Einari Vidgrenil vana ja viletsa ratastraktoriga metsast palkide väljavedamisest villand sai, hakkas ta kodus kiiruga kokku klopsitud angaaris seninägematut metsamasinat leiutama. Kahe aasta pärast, aastal 1970, veeres angaarist välja masin, mis sarnanes pigem tole küla kuulsa segaverelise krantsi, kui traktoriga. Külarahvas hakkaski imemasinat kurikuulsa koera nimega kutsuma. Tänapäevaks 200 miljoni eurose käibega firma kannab sama koera nime. **Nimetage see metsamasinaid tootev koera nimega perefirma!**

17. 19 aastasena (pilt all vasakul) teeb ta esimese filmirolli filmis *Lucia di Lammermoor* , 70 aastasena ühe viimastest filmis *XXL*. Pilt all keskel on tehtud filmidiiva 80- ndal sünnipäeval) **Kes?**

18. Kūsin 1977 aastal sūndinud nāitlejat ja lavastajat (pilt ūlal paremal), keda laiem avalikkus tunneb ilmselt peamiselt seriaali *Õnne 13* Henry-Fabian Kaljumaa tegelaskuju jārgi. **Kes?**

19. Kuulete ūhe EL liikmesriigi hūmni. Tavaeestlasel seda mujal, kui teleri vahendusel F1 etapi vōitjate autasustamisel, enamasti kuulata ei õnnestu. 2012 aastal kōlas just see hūmn F1 etappide autasustamistel kōige sagedamini.

Nimetage riik!

20. Kes laulab?

Vastused: **1.** Saddam Hussein **2.** 1903 **3.** konklaav **4.** 11€ **5.** J. C. Juncker **6.** Saksamaa **7.** Sloveenia **8.** 45 000 **9.** liiv, Piusa **10.** asteroididel **11.** Helsinki **12.** oboe **13.** Jūri Tamm, raskusheide **14.** Siena Montepasci **15.** Suur Vanker **16.** Ponsse **17.** Gina Lollobridgida **18.** Anti Kobin **19.** Austria **20.** Vassili Livanov.